

האשה נקנית פרק ראשון קידושי יב.

עין משפט נר מצוה

קו א מיי פ"ד מהל' עבדים הל' ג סמנ עין פה:
ב (מיי פ"א מהל' שקלס ג' ופ"ג מהל' טוען הל' ג' ד' ט"ז ע"ח ח"מ ס' חכ סעי' מז י"ד ס' זה סעי' א):
קו ג ד מיי פ"ד מהל' אישות הל' יט סמנ עין ממ ט"ז ע"ח ח"מ סמנ לא סעי' ג:

תוס' ר"י הוקן

שש מעה כסף דינר. דינר של כסף הוא שש מעין. והיישין שמה שיה פירוטה (במד'ן). איכא מאן דאמר דאי דיענין בודאי דוכתא דשהו ביה פירוטה מקודשת ודאי. והיעיקר דאפילו דיענין דוכתא דשהו פירוטה היה ספק מקודשת, הואיל ובהאי דוכתא לא שוה פירוטה, והספק הוא אי שוה פירוטה דאמרו חכמים בהאי דוכתא דקדיש ביה דוקא, או אפילו שוה בשום מקום אע"פ שאינו שוה כאן שמה יגיע זה לשם וישוה פירוטה, הילכך יש להושי בכל שוה כסף שקדשו בו שמה יש מקום בעולם שישוה זה פירוטה. מיהו כי הויא ספק הני מלי ברבי המתקיים, אבל דבר שאינו מתקיים לא הויא ספק מקודשת, דהא בהאי דוכתא לא שוה פירוטה ואינו מגיע לה בשום מקום שישוה כלום שהרי קודם הגיעו שם יפסד, וכן דעת הר"ם [אישות פ"ד ה"ט]. ואיכא מאן דאמר דאפילו במה שאינו מתקיים ואינו שוה פירוטה כאן מקודשת מספק, ומפרש שאין הספק ברעת חכמים אלא דגורנין האי דוכתא דלא שוה אטו ההוא דשהו. ולא נהירא, שאין מקום לזאת הגזירה, שכל שקדשו בשוה כסף יענינו אם יש שם שוה כסף אם לא, ובלאו הכי לא אפשר הילכך לא נפיק מינה חרובא. (וזה דאורזי) (וזה דאורזי). אגודה של מוכין. אבנא דכחולא. אבן של כחל (שהיה) [שהיא] דומה לכחול. וקא מעיין בה. שאם יבא אחר ויקדש אי הוה קדושיין אם לא. ור"ש פי' שבה אחר וקדשה בפירוטה. לא סבר לה [דשמואל]. ואי אין בה כאן שוה פירוטה אינה מקודשת כלל וזאם בא אחר וקדשה מקודשת לשני. קדישה. ועכשיו הולכה.

לא ס"ד. שהיא נקנית בדבר שאין בו גירוע מאחר שנכתב גירוע כאן: דומיא דיעוד. כי היכי דאמר לענין ייעוד שנכתב עמו אשר לא יעדה. ולמנו שרשאי האדון ליעדה לו בתוך שני אמהות ומהיה מקודשת לו אם יאמר לה אם מיועדת לי כמה שיש לי עליך ואין לך רכין כסף אחר ואמר לקמן (דף י"ח): אין אציה רשאי למוכרה לקרובים שהיא אסורה להם משום ערוה לפי שאין אני מקיים זה אשר לא יעדה וגירוע נמני כיעוד מה ייעוד אע"ג כו': וקידושי אשה כו'. מסקנה דמלתא דר"ל היא דקא מסיק ואומר טעמא דב"ש כדמוקיה: אף אשה כפרוטה לא מיקדשה. דגמרינן מקידושי ייעוד: פלגא דינר. ואיכא גירוע עד פרוטה: כיון דאפיקתיה מפרוטה. אלמא חשיבותא צעי' אוקמה אדינר דחשיב: כהפקה. לנקות בדבר מועט ומדברנן הוא דקאמרי לה ב"ש דאפיקתיה רבנן לקידושין הפוחמין מדינר: כל דהו. כל מה שהדורות משנים את המטבע פעמים שפוחמין פעמים שמוסיפין ממנהקלס: שיער ר' סימאי. מעשה זה לפניו צאשה שנתקדשה צפרוטה והלך להיות שוה אחד משמנה צאיסר וצטיל את הקידושין: אחד מששה. לקמן מפרש פלוגמיהו: א"ל רב יוסף. לזכיי: אי הני. דאין פרוטה פחותה ממכאן: היינו דפנינא. שאני שונה בתורת הכניס את תשובו כו': השפא. אם הוא אחד משמנה צאיסר האיטלקי: אלפים. פרוטות: לא הוו. בשני סלעים כדפרישית בסמוך: יוסר אלפים קרי להו. משנה זו שניה אלף נהנה מן הקדש שמציא על בניית פרוטה אשם בכסף שקלים לא ותשוב להתרחק מן העבירה אף על השוגג לרין כפרה גדולה כגון זו: א"ל הווא סבא. טועה אתה במשנה זו דאנא תנינא לה וקרוב לאלפים מנינא זה: אלפא ותמש מהא ותלתין ושיפא הויין. שהסלע ד' דינרין והדינר כ"ד איסרים כדלקמן ואי איסר שמנה פרוטות לעולם נמלא ק"ש פרוטות דדינר ותשמונה דינר שבשמי סלעים עולים כל אחד מאתים פרוטות חסר שמנה הרי אלף ותקל"ו: כיון דנפקא אלף השני מחציו שלשים וששה קרוב לאלפים קרי ליה: פוגרוינין איסרין מסממים קונטרונקין. מיני מטבעות הס קטנות זו מזו וכן הדריסין הנלין שמנין: נמלא פרוטה אחד מששה. שהאיסר אחד מכ"ד דינר (כדקאמרת אכל הפרוטות גדולות ממה שאמרת שהדינר שש מעה והמענה ג' הדריסים הרי י"ח הדריסים לדינר והם שלשים ושש הנלין והם שבעים ושנים שמנין והם קמ"ד פרוטות חלקם לכ"ד חלקים נמלא ששה בכל חלק הרי שש פרוטות לזאיסר שהוא אחד מכ"ד דינר:

לא ס"ד דומיא דיעוד מה ייעוד אע"ג דאי בעי מיעיד ואי בעי לא מיעיד כל היבא דלא מצי מיעיד לא הוה ובינא וביני ה"ג אבל היבא דלא מצי מיגרעא לא הוה ובינא וביני וקידושי אשה לב"ש נפקא להו מאמה העבריה מה אמה העבריה בפרוטה לא מקניא אף אשה בפרוטה לא מוקדשא ואימא פלגא דינר ואימא שתי פרוטות כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמה אדינר רבא אמר היינו טעמא דב"ש שלא יהו בנות ישראל כהפקה: וב"ה אומרים בפרוטה: סבר רב יוסף למומר פרוטה כל דהו א"ל אביי והא עלה קתני כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וב"ה המ בדרו של משה אבל הכא כדחשבה להו לאינשי והא כי אתא רב דימי אמר רבי סימאי בדרו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר רבי דוסתאי ורבי ינאי ורבי אושעיא שיערו כמה הוי פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי א"ל רב יוסף אי הכי היינו דתנינא צא וחשוב כמה פרוטות בשני סלעים יותר מאלפים השתא אלפים לא הויין יתר מאלפים קרי להו אמר להו ההוא סבא אנא תנינא לה קרוב לאלפים סוף סוף אלפא וחמש מאה ותלתין ושיתא הוא דהויין כיון דנפקא להו מפלגא קרוב לאלפים קרי ליה גופא כי אתא רב דימי אמר שיער ר' סימאי בדרו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר שיערו ר' דוסתאי ורבי ינאי ור' אושעיא כמה היא פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי וכי אתא רב דימי אמר שיערו ר' דוסתאי ורבי ינאי ור' אושעיא כמה היא פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי אמר ליה אביי לרב דימי נימא את ורבין בפלוגתא דהני תנאי קא מיפלגותו דתנינא פרוטה שאמרו חכמים אחד משמנה באיסר האיטלקי שש מעה כסף דינר מעה שני פונדיונין פונדיון שני איסרין איסר שני מוסמסים מסמם שני קונטרונקין קונטרנק שתי פרוטות נמצא פרוטה אחת משמנה באיסר האיטלקי רבן שמעון בן גמליאל אומר שלשה הדרסין למעה שני הנצין להדרים שני שמנין להנין ב' פרוטות לשמין נמצא פרוטה אחת מששה באיסר האיטלקי לימא דמר אמר כת"ק ורבין דאמרו כרשב"ג א"ל בין דידי ובין רבין אליבא דת"ק ולא קשיא הא דאיקור איסורי הא דוול איסורי הא דאיקור איסורי קום עשרים וארבע בווא הא דוול קום תלתין ותרין בווא אמר שמואל קידשה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת חיישין שמה שוה פרוטה במדי והא אנן תנן ב"ה אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה לא קשיא הא בקידושי ודאי יאה בקידושי ספק ההוא גברא דאקדיש בוואא דאורזי יתיב רב חסדא וקא משער ליה אי את ביה שוה פרוטה אין ואי לא לית ביה שוה פרוטה לא חיישין רב חסדא לא סבר ליה דשמואל אמרה ליה אימיה והא ההוא יומא דקדשה הוה ביה שוה פרוטה אמר לה לאו כל כמיך דאסרת לה אבתרא לאו

לא ס"ד. שהיא נקנית בדבר שאין בו גירוע מאחר שנכתב גירוע כאן: דומיא דיעוד. כי היכי דאמר לענין ייעוד שנכתב עמו אשר לא יעדה. ולמנו שרשאי האדון ליעדה לו בתוך שני אמהות ומהיה מקודשת לו אם יאמר לה אם מיועדת לי כמה שיש לי עליך ואין לך רכין כסף אחר ואמר לקמן (דף י"ח): אין אציה רשאי למוכרה לקרובים שהיא אסורה להם משום ערוה לפי שאין אני מקיים זה אשר לא יעדה וגירוע נמני כיעוד מה ייעוד אע"ג כו': וקידושי אשה כו'. מסקנה דמלתא דר"ל היא דקא מסיק ואומר טעמא דב"ש כדמוקיה: אף אשה כפרוטה לא מיקדשה. דגמרינן מקידושי ייעוד: פלגא דינר. ואיכא גירוע עד פרוטה: כיון דאפיקתיה מפרוטה. אלמא חשיבותא צעי' אוקמה אדינר דחשיב: כהפקה. לנקות בדבר מועט ומדברנן הוא דקאמרי לה ב"ש דאפיקתיה רבנן לקידושין הפוחמין מדינר: כל דהו. כל מה שהדורות משנים את המטבע פעמים שפוחמין פעמים שמוסיפין ממנהקלס: שיער ר' סימאי. מעשה זה לפניו צאשה שנתקדשה צפרוטה והלך להיות שוה אחד משמנה צאיסר וצטיל את הקידושין: אחד מששה. לקמן מפרש פלוגמיהו: א"ל רב יוסף. לזכיי: אי הני. דאין פרוטה פחותה ממכאן: היינו דפנינא. שאני שונה בתורת הכניס את תשובו כו': השפא. אם הוא אחד משמנה צאיסר האיטלקי: אלפים. פרוטות: לא הוו. בשני סלעים כדפרישית בסמוך: יוסר אלפים קרי להו. משנה זו שניה אלף נהנה מן הקדש שמציא על בניית פרוטה אשם בכסף שקלים לא ותשוב להתרחק מן העבירה אף על השוגג לרין כפרה גדולה כגון זו: א"ל הווא סבא. טועה אתה במשנה זו דאנא תנינא לה וקרוב לאלפים מנינא זה: אלפא ותמש מהא ותלתין ושיפא הויין. שהסלע ד' דינרין והדינר כ"ד איסרים כדלקמן ואי איסר שמנה פרוטות לעולם נמלא ק"ש פרוטות דדינר ותשמונה דינר שבשמי סלעים עולים כל אחד מאתים פרוטות חסר שמנה הרי אלף ותקל"ו: כיון דנפקא אלף השני מחציו שלשים וששה קרוב לאלפים קרי ליה: פוגרוינין איסרין מסממים קונטרונקין. מיני מטבעות הס קטנות זו מזו וכן הדריסין הנלין שמנין: נמלא פרוטה אחד מששה. שהאיסר אחד מכ"ד דינר (כדקאמרת אכל הפרוטות גדולות ממה שאמרת שהדינר שש מעה והמענה ג' הדריסים הרי י"ח הדריסים לדינר והם שלשים ושש הנלין והם שבעים ושנים שמנין והם קמ"ד פרוטות חלקם לכ"ד חלקים נמלא ששה בכל חלק הרי שש פרוטות לזאיסר שהוא אחד מכ"ד דינר:

אליבא דר"ק. דהיינו כסמם מתני' והן דרבינן לאו שהסיפו על הפרוטות אלא האיסרין הוולו ועמדו שלשים ושמים דינר בימיהם ולעולם קל"ב פרוטות דינר חשוב ו' פעמים שלשים ושמים ותמלא קל"ב צימאי ר' סימאי היו האיסרים יקרים כמשפטם כ"ד דינר ונמלאה שהפרוטה שהיא קל"ב לדינר היתה אחד משמנה צאיסר: צמדי. כלומר במקום שאין תמרים מצויין: והא סנן כו'. ואם צאתה לומר כן אין שיעור (א) קידושין: הא בקידושי ודאי. אם ישנו שוה פרוטה במקומו הוה קידושין ודאי ואם צא אחר וקדשה אח"כ מותרת לראשון ואינה לריכה גט משני ואם אינו ש"פ במקומו קידושי ודאי לא הוה לנטול קידושי שני אבל קידושי ספק הוה ואינה מותרת לאחר בלא גט דחיישין שמה ש"פ צמדי ושיעור אהני לדעת אלו הן קידושין גמורים שמאחר שקידש צפרוטה במקומם אין גמגום בדבר: צוואא (א) דאורזי. אגודה של מוכין: והאמר שמואל. הא דלעיל חיישין שמה ש"פ במקום אחר: אבנא דכחולא. שיש שחור דומה לכחול: ופי' רב חסדא וקא מעיין כו'. לפי שצא אחר וקדשה בפרוטה אח"כ: ההוא יומא. כיום שקדשה הוה זה ש"פ ועכשיו הולכה: לאו כל כמיך. להעיד שהראשון קידושין ואוסרתה אבתרא: לאו

(א) [במנוס קו ע"א], (ב) [במניין: כדשמואל], (ג) מ"ב פ' ויקרא (ד) ב"מ מד: ערות פ"ד מ"ו תוספתא דביב ספיה (ה) [במניין: דקדוש], (ו) [צ"ל דהוה וכן צרכות נו. ובשנת מת. ובמנחות מב: אורי ופשי"ו מוכין וכן העמיקן תוס' לעיל ח. ד"ה אף שוה ועיין בערוך ערך ווד ופשי"ו (ז) [במניין: דקדוש], (ח) [במניין: דה. וכן בהמשך בכל הענין], (ט) [צ"ל אמה. ועי"פ], (י) [בדפוס: אמתא אמתא], (יא) [שמות כא], (יב) [בדפוס: ויקנות. וציע"ן להקנות], (יג) [ב"מ מד ע"ב], (יד) [צ"ל כהוה פרוטה. רש"ש], (טו) [בדפוס: דלדרי], (טז) [כ"א אהין,

הנהגות הב"ה

(א) רש"י ד"ה והא מן וכו' לקידושין: